Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 43 (243) | ГОД V | БЕЛАСТОК, 23 КАСТРЫЧНІКА 1960 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НІЗБОДСКАЕ СУКНО

Хто ж са старэйшых сялян не памятае нізбодскага сукна. Яно хоць таўставатае, але цёплае і што найбольш важнае, моцнае. Век будзеш насіць, чалавеча, калі ўжо збіўся і пашыў касцюм з «Прыніцаўскага» нізбодскага сукна. Ганарыліся нізбодскія фабрыканты сваім сукном. Захвальвалі яго крыклівыя крамнікі. Не, не было тут да 1939 года вялікіх суконных фабрык. У маленькіх драўляных будынках, на прымітыўных кроснах, ткалі гэтае сукно нізбодскія таленавітыя ткачы. І фабрыканты не былі тут важныя. Некалькі немцаў ды яўрэяў паўкапіталістаў, якія поўнасцю былі залежныя ад беластоцкіх буйнейшых фабрыкантаў — акул. Але прыбытак быў. Каля 1000 рабочых, якія дзень у дзень цяжка працавалі, гарантавалі гэты прыбытак, гарантавалі дастатак сем'ям уласнікаў.

Ваенная завіруха, якая два разы праляцела над ціхенькай Нізбодкай, да асноў разбурыла суконныя фабрычкі. Пагнала адсюль іх уласнікаў. Нізбодскія ткачы засталіся. Цяжкае было жыццё ў першыя пасляваенныя гады. Усё разбурана. Рук няма за што зачапіць. А жыць трэба. Старыя рабочыя пачалі выграбаць з руінаў знішчаныя кросны, прадзільныя машыны, выбіраючы ўсё, што было больш прыгодным.

— Калі не адбудуем фабрыкі, — гаварыў рабочым палымяны барацьбіт за новую будучыню, Сяржан, — не існаваць Міхалову (так пасля вайны названа колішнюю Нізбодку), як рабочаму пасёлку. Загіне слаўная традыцыя ткачоў - суконнікаў, наступіць занапад эканамічнага жыцця ўсяго мястэчка.

Рабочыя добра разумелі гэта. Таму не шкадавалі сіл і намаганняў, каб аднавіць фабрыку. І так, шрубка па шрубцы, частка па частцы, камплеталавася ткальня і прадзільны цэх. Ніхто рабочым не плаціў за гэтую працу, яны і не дамагаліся платы.

— Абы адбудаваць фабрыку, абы кросны заляскаталі, а там і аб заплаце будзем думаць, — гаварылі яны.

Спачатку працавала ў новаадбудаванай фабрыцы ўсяго 50 чалавек. Дырэктарам фабрыкі выбрана рабочага - камуніста, Язэпа Сяржана. Аднак не дазволілі фашысцкія падонкі доўга пажыць палымянаму барацьбіту. Яго варварска замардавана.

У памяць загінуўшага камуніста Сяржана, імем яго названа адно з буйнейшых ваўняных прадпрыемстваў у Беластоку. У склад Беластоцкіх прадпрыемстваў ваўнянай прамысловасці імя дырэктара Сяржана увайшла і Міхалоўская фабрыка як прадпрыемства «Д».

З кожным годам да фабрыкі прыходзіла ўсё больш рабочых і моладзі з усёй аколіцы. Пабольшылася і машын. Цяжка, ды і зусім немагчыма было змясціцца ў драўляных сценах невялічкай старой фабрыкі.

(Працяг на стар. 4)

ДОБРЫ ПАЧАТАК

Сельскагаспадарчы гурток у Градэлях (Бельскі павет) быў арганізаваны яшчэ ў 1957 годзе. Спачатку ён налічваў нямнога членаў. Але добрыя мэты, якія вызначыла сабе праўленне гуртка, прыцягвала штораз больш гаспадароў і зараз ён гуртуе больш, чым 1/3 частку ўсіх гаспадароў вёскі (25 членаў). Старшынёю гуртка да сённяшняга дня з'яўляецца Павел Яканюк, а сакратаром — Сцяпан Андрэюк, які адначасова з'яўляецца солтысам у Градэлях. Такі шматлікі ўдзел градэляўскіх гаспадароў у сельгасгуртку з'яўляецца вынікам сур'ёзнага і сумленнага падыхода гр. гр. П. Яканюка і С. Андрэюка да даверанай ім сябрамі працы.

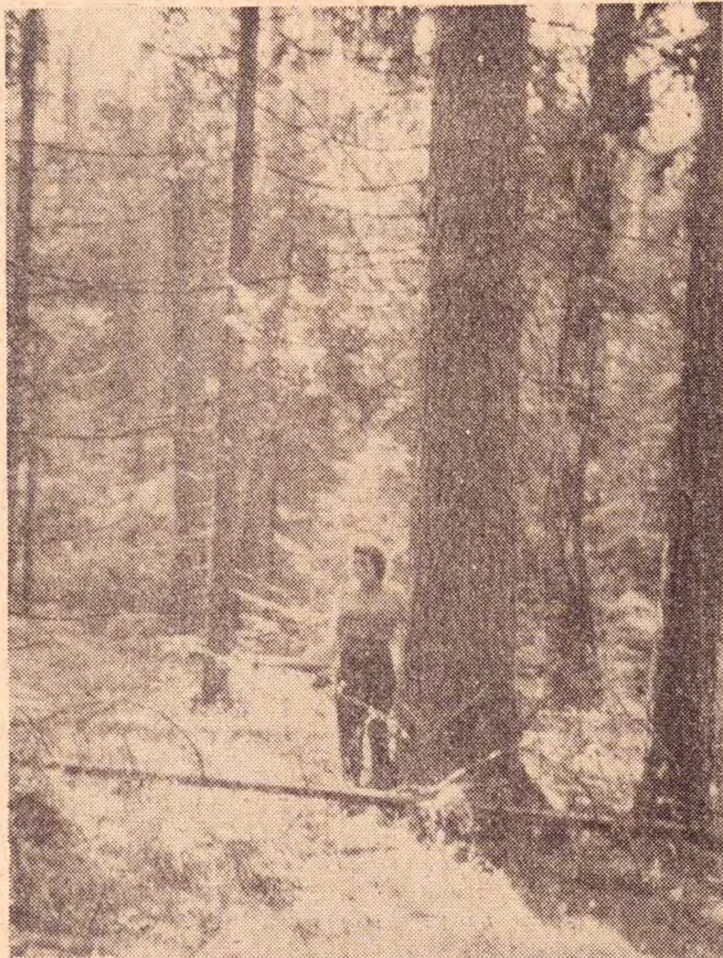
Ад чаго ж пачалі працу гуртко́ўцы ў Градэлях, што яны робяць і што намераны рабіць у бліжэйшай будучыні? Пабудова святліцы з'яўляецца, як дагэтуль, найвялікшым дасягненнем градэляўскага гуртка. Гурткоўцы вырашылі задбаць пра культуру сваёй вёскі і таму выступілі да ўсіх жыхароў з ініцыятывай пабудовы будынка на святліцу, краму і малачарню. Каля 10-ці тыс. зл. сабрана са складчын. крыху дала ГРН і каля 20-ці тыс. зл. ПГРН. Амаль усе працы выконваліся грамадскім чынам. Сельгасгурткоўцы ўзялі ў арэнду дахаўчарку, якая дала ім 7 тыс. злотых. Гэтыя грошы прызначаны на выканчэнне святліцы. Гурткоўцы наме-

(Працяг на стар. 4)

„БЕЛАРУСКАЕ ВЯСЕЛЛЕ" НА ЭКРАНАХ КІНО

У сакавіку гэтага года мы паведамлялі чытачоў «Нівы» аб тым, што Студыя асветных фільмаў у Лодзі рэалізавала ў вёсцы Пасынкі, Бельскага павета, кароткаметражны фільм «Беларускае вяселле». У палавіне верасня г. г. «Беларускае вяселле» ўвайшло на экраны кінатэатраў. У першую чаргу фільм дэманстраваўся на месцы яго стварэння — у вёсцы Пасынкі. «Артысты» — удзельнікі — шматлікія сяляне з Пасынак і навакольных вёсак з прыемнасцю аглядалі сябе на экране. На першую дэманстрацыю фільма зышлося і з'ехалася ў Пасынкі сотні людзей з навакольных вёсак. Кінамеханікі былі вымушаны па некалькі разоў дэманстраваць фільм кожнай партыі гледачоў аддзельна, бо глядзельная зала не магла змясціць ахвотных у адзін сеанс, а гледачы не задавальняліся адным аглядам фільма.

У сучасны момант «Беларускае вяселле» дэманструецца ва ўсіх мясцовасцях Беласточчыны, дзе пражывае беларускае насельніцтва. (мг)

МАЙ БЫВАЕ І ВОСЕННЮ

Фотаэцюд К. Л.

Кур'ёзы

ТЭАТР і РЭКЛАМА

На думку амерыканскіх бізнесменаў, тэатр уяўляе «практычную каштоўнасць» толькі як спосаб рэкламаваць шырокай публіцы той ці іншы тавар. За адпаведную «ўзнагароду» аўтар або рэжысёр заўсёды пагаджаецца ўнесці ў п'есу «невялікія змены».

Калі гераіня фарбуе вусны, дык тут жа ўпамінаецца, што губная памада пэўнай фірмы — лепшая ў свеце. І калі нават герой павінен пакончыць жыццё самагубствам, дык абавязкова ўказваецца, што ён павесіўся на падцяжках пэўнай фірмы. Гэта служыць рэкламай трываласці і добрай якасці падцяжак дадзенай фірмы.

П'есы сучасных аўтараў лёгка «падганяюцца» пад патрэбы рэкламы. З творамі класікаў мінулага справа абстаіць больш складана. Аднак вынаходлівыя дзялкі і тут знайшлі «выйсце». Як паведамляе газета «Морген», у тэатры амерыканскага горада Морыс цяпер ідзе «Фауст» Гётэ, «трошкі» зменены па ўзгадненню з фабрыкантам швейных машын. Усе сцэны, дзе Маргарыта сядзіць за калаўротам, зменены. Цяпер у Маргарыты замест калаўрота... электрычная швейная машына навейшай маркі.

ПАВЕТРАНЫЯ ПІРАТЫ

З таго часу, як тэлебачанне ў скандынаўскіх краінах стала дзяржаўнай манаполіяй, урад гэтых краін забараніў рэкламныя перадачы «амерыканскага ўзору». Пад перадачамі «амерыканскага ўзору» маюцца на ўвазе ўрыўкі з класічных твораў літаратуры, з опер і аперэт, «прыстасаваныя» для рэкламы розных тавараў.

Шведская кампанія камерцыйнага тэлебачання (СКТК), фактычнымі ўласнікамі якой з'яўляюцца амерыканцы, атрымлівала вялікія прыбыткі ад рэкламных перадач.

Пасля забароны гэтых перадач фірма абсталявала дзве лятаючыя тэлестудыі на самалётах тыпа «ДС—3». Лётаючы на вялікай вышыні ўздоўж граніц скандынаўскіх краін, гэтыя самалёты вядуць рэкламныя перадачы, якія прымаюцца ва ўсіх скандынаўскіх краінах. Паліцэйскія ўлады гэтых краін бяссільныя перад паветранымі піратамі, таму што ў якасці базы самалёты выкарыстоўваюць ісландскія аэрадромы.

ФотаВітрына

Выступленні кіраўніка савецкай дэлегацыі на XV Сесію ААН М. Хрушчова здабылі яму самыя шчырыя сімпатыі сярод афрыканскіх і азіяцкіх краін.

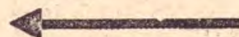
На здымку: Прэм'ер Хрушчоў у часе прыёму, наладжанага ў яго гонар кіраўніком дэлегацыі Гвінеі на XV Сесію ААН І. Турэ.

У Спартыўным палацы ў Лодзі адчынена ўсепольская выстаўка, адлюстроўваючая дзейнасць МО і органаў бяспекі. Група наведвальнікаў знаёміцца з макетам, які з'яўляецца навучным дапаможнікам функцыянераў Комэнды Руху.

Традыцыйным нацыянальным танцам жыхары новай афрыканскай дзяржавы — Гвінеі — адзначаюць сваё знамянальнае свята.

Не толькі беларускі фальклор славіцца народнымі музычнымі інструментамі.

На здымку: турэцкі селянін грае на т. зв. «зурне», якая з'яўляецца разнавіднасцю флейты.

ШЭРЫ ЧАЛАВЕК і ТАННАЯ БОМБА

Ізноў электрызавала ўвесь свет вестка, якая прыйшла да нас з Заходняй Германіі. Вось германскія вучоныя вынайшлі метад таннага атрымання ўрана У-235. Вучоныя зрабілі вынаходства, а бонскія палітыкі прыдумалі ўжо назву для новага элемента. Як вядома, уран—235 з'яўляецца асноўнай сыравінай пры вытворчасці атамных бомб. Гэтыя бомбы атрымалі назву «народных», або «бомб шэрага чалавека». Бачым зараз, да чаго вядзе заходнегерманская прапаганда, накіраваная на ваенную падрыхтоўку.

Увесь свет добра ўяўляе, якую вялікую небяспеку тоіць у сабе гэтае вынаходства. Гэта перадусім гаворыць, што ў ГФР ужо даўно праводзяцца атамныя даследаванні. Паводле азначэння прадстаўніка бонскага ўрада, гэтае вынаходства з'яўляецца толькі працягам даследаванняў, распачатых яшчэ ў часе другой сусветнай вайны. Магчымасць вытворчасці таннай бомбы стварае спрыяльныя ўмовы для распаўсюджвання тэрмаядзернага аружжа ў краінах, якіх толькі перспектыва мільённых расходаў паўстрымоўвала перад «роскашшу» атамнага ўзбраення. Рэакцыйныя газеты ў Бельгіі і Галандыі ўжо змясцілі артыкулы, у якіх адзначаецца, што гэтыя краіны могуць без большага ўрону для сваіх бюджэтаў прыступіць да атамнага ўзбраення.

Аднак у свеце ані на хвіліну не замаўкае голас разважных людзей, якія ўсцяж перасцерагаюць перад страшэннай небяспекай, якую нясе з сабою атамнае ўзбраенне. Напрыклад, Джон Бернал у сваёй кніжцы «Свет без войнаў» вельмі рэльефна апісвае страты ў выпадку тэрмаядзернай вайны. Вось яго словы: «Узрыў бомбы сілаю ў 10 мегатон (гэта самая меншая атамная бомба, якую зараз прадукуюць, — Ул. Л.) прывядзе да наступных вынікаў: у гарадскіх раёнах загіне 10 мільёнаў чалавек, у прамысловых раёнах — 1,5 мільёна чалавек, а ў сялянскіх раёнах — 150 тысяч чалавек.» Бернал піша далей аб стратах, выкліканых радыёактыўнымі асадкамі. Тут таксама загінула б некалькі мільёнаў чалавек. Вось перспектывы, якія могуць наблізіць свету «танныя» вынаходствы заходнегерманскіх вучоных.

Як адзначаў у часе XV Сесіі ААН прэм'ер СССР М. С. Хрушчоў, гонка ўзбраення ў імперыялістычных дзяржавах прымусіла Савецкі Саюз да серыйнай прадукцыі атамных бомб. Гэта і вынік халоднай вайны, вынік недаверлівасці, якую ўмацоўваюць у міжнародных адносінах імперыялістычныя дзяржавы.

У Заходняй Германіі мэтанакіравана і сведама прамоўчваецца аб выніках пашырэння атамнага ўзбраення і расхвальваецца вынаходлівасць злачынных вучоных. Аднак шэры чалавек добра ўяўляе сабе, што ў выпадку ядзернай вайны дзяржавы з меншай тэрыторыяй і народанасельніцтвам, напрыклад, Галандыя ці Бельгія, аказаліся б цалкам знішчанымі пры помачы невялікай колькасці бомб. Адзін з англійскіх вайсковых тэарэтыкаў Л. Гарт адзначае, што 10—15 вадародных бомб хопіць, каб знішчыць усе асноўныя прамысловыя цэнтры ў Англіі. У заходнегерманскім друку гэтай весткі не было і таму варта прыпомніць аб ёй тым, якія ганарацца «народнай атамнай бомбай».

Гэтае вынаходства, урэшце, не прынясе бонскай дзяржаве гонару. Паяўляецца яно ў той час, калі сацыялістычны мір, нейтральныя краіны і народы другіх краін працягваюць наступленне ў інтарэсах усеагульнага і поўнага раззбраення, у інтарэсах ліквідацыі атамных і вадародных бомб, як небяспекі, паграджаючай усяму свету.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

— У чым справа? — З галавамі што-небудзь здарылася? — спытаў Керн.

— Не... але я хацела пагаварыць з вамі, пане прафесар.

— Я вас слухаю, мадэмуазэль Ларан.

— Скажыце, вы сур'ёзна хочаце даць галаве Брыке цела, ці толькі цешыце яе?

— Цалкам сур'ёзна.

— І вы ўпэўнены ў поспех гэтай аперацыі?

— Зусім. Вы ж бачылі сабаку?

— А Дауэля вы не маеце намеру... паставіць на ногі?

— Я думаў і аб гэтым.

— Дык чаму не пачнеце доследу з яго?

19

— Таму, што галава Дауэля даражэй тысячы іншых галоў... Вы нічога больш не маеце сказаць?

— Нічога, пане прафесар, — адказала Ларан і накіравалася да дзвярэй.

— У гэтакім выпадку, мадэмуазэль, я маю да вас пэўныя пытанні. Прысядзьце, мадэмуазэль.

Ларан з трывогай у сэрцы села на крэсла.

Керн доўга глядзеў у вочы Ларан. Потым ён раптам устаў, упёрся кулакамі ў стол, схіліў галаў да Ларан і спытаў:

— Скажыце, вы не пускалі ў рух паветраны кран галавы Дауэля?

Ларан адчула, што кончыкі пальцаў яе пахаладзелі. Думкі віхрам закружыліся ў яе галаве.

Керн не спускаў вачэй з яе твару.

— Не хлусіце, — сказаў ён насмешліва. — Вы гутарылі з галавой, не адпірайцеся, я ведаю гэта. Джон падслухаў усё...

Ларан, схіліўшы галаву, маўчала.

Керн раптам быстра накіраваўся да дзвярэй і замкнуў іх на ключ. Потым бязгучна падыйшоў да Ларан і спытаў:

— І што ж вы думаеце зрабіць, мілая дзяўчынка? Аддаць пад суд краважэрчую пачвару Керна? Утаптаць яго імя ў балота? Выкрыць яго злачынства? Так заканчваліся ўсе дабрачынныя раманы, якія вы чыталі, ці не праўда, мілая дзяўчынка?

І падыйшоўшы да Ларан упрытык, ён знізіўшы голас, сказаў:

— Вы ведаеце, што і вас і галаву Дауэля я магу пераўтварыць у попел і ні адна душа не даведаецца аб гэтым.

— Я ведаю, што вы гатовы на ўсялякае...

20

— Злачынства? І вельмі добра, што вы ведаеце гэта.

Керн пачаў хадзіць па пакоі і ўжо нармальным голасам сказаў:

— Дык пішыце. «Дарагая мамачка, — ці як вы там завеце сваю маці? — стан хворых, якіх я даглядаю, патрабуе маёй неадлучнай прысутнасці ў доме прафесара Керна...»

— Вы хочаце затрымаць мяне ў вашым доме? — з абурэннем спытала Ларан.

— Вось, вось, мая дабрачынная памочніца.

— Я не буду пісаць гэтакага пісьма, — рашуча заявіла Ларан.

— Хопіць! — раптам крыкнуў Керн. — Зразумейце ж, што ў мяне няма іншага выйсця. Не будзьце, урэшце, неразумнай.

І, ужо быццам забыўшыся аб Ларан, Керн пачаў разважаць услых:

— Доўга так, зразумела, цягнуцца не можа. Але, маю надзею, я доўга вас не затрымаю. Наша праца набліжаецца да канца, і тады... Я хацеў сказаць, што галава недоўгавечна. І калі яна канчыць сваё існаванне... Ну, што там, вы ведаеце ўсё. Калі мы закончым з Дауэлям працу, закончыцца і існаванне галавы Дауэля. Тады вы зможаце вярнуцца да сваёй паважанай маці. Вы больш не будзеце небяспечнай для мяне.

Керн пазваніў. Увайшоў Джон.

— Джон, ты адвядзеш мадэмуазэль Ларан у белы пакой. Не забудзь заказаць для мадэмуазэль абед.

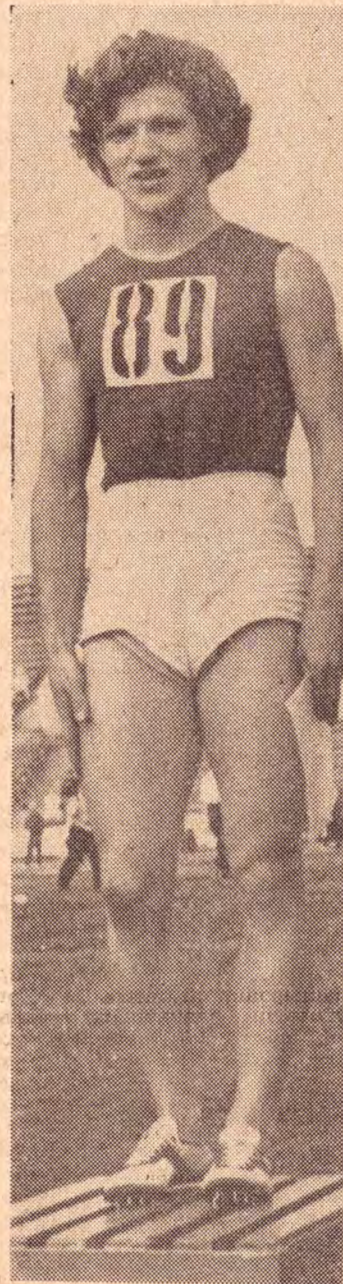
І Керн выйшаў.

Джон завёў Ларан у адведзены ёй пакой. Пакой быў вельмі прыгожы. Вялікае акно выходзіла ў

21

БЕЛАРУСКІЯ СПАРТСМЕНЫ НА АЛІМПІЙСКІХ ГУЛЬНЯХ

Пад такім загалоўкам нядаўна «Фізкультурнік Беларусі» апублікаваў рэдакцыйны артыкул, у якім падвёў вынікі дагэтуляшнім выступленням беларусаў на алімпіядах. Паколькі ў нас наогул беларускі спорт мала вядомы, мы сёння за «ФБ» звернем увагу нашых чытачоў на гэту галіну жыцця БССР.

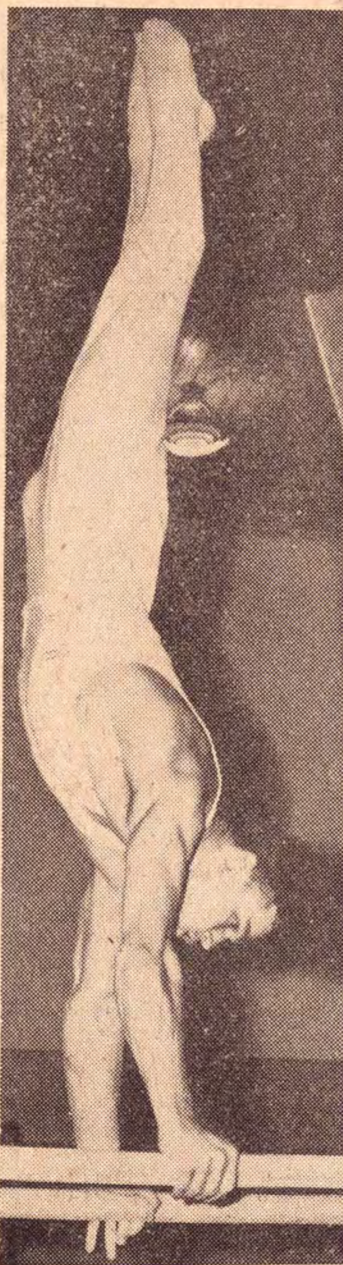

М. ІТКІНА

Дык вось, выступленне беларусаў на алімпіядах пачынаецца ад 1952 г., калі ўпершыню ў алімпійскіх гульнях прынялі ўдзел савецкія спартсмены. Гэта было ў Хельсінкі, на XV алімпіядзе. Там, у складзе савецкай алімпійскай каманды, выступілі чатыры беларускія лёгкаатлеты — Міхаіл Салтыкоў, Цімафей Лунёў, Міхаіл Крываносаў і Анатолій Юлін, а таксама два фехтавальшчыкі — Герман Бокун і Юрый Дэксбах і весляр С. Міхайлаў.

Першае выступленне беларускіх спартсменаў на Алімпійскіх гульнях было не зусім удалым. Салтыкоў у бегу на 3000 м з перашкодамі заняў сёмае месца і ў бар'ерным бегу на 400 м Юлін заняў чацвёртае месца, а Лунёў не папаў у фінал; таксама не папаў у фінал молатакідальнік Крываносаў; няўдала выступілі і фехтавальшчыкі.

У Мельбурне на XVI алімпіядзе ў 1956 г. удзельнічала 6 беларускіх лёгкаатлетаў — М. Крываносаў, У. Булатаў, В. Булатава, М. Іткіна, А. Юлін і Я. Сакалоў і фехтавальшчыкі А. Чарнушэвіч і А. Аўсянкін. Найбольш удала выступіў Крываносаў, які заняў у кіданні молата другое месца і атрымаў сярэбраны медаль. Гэта быў першы алімпійскі медаль, заваяваны беларускім спартсменам. Іткіна ў бегу на 200 м у фінал не папала, але паспяхова прайшла свой этап у эстафеце 4 х 100 м, у якой каманда СССР

М. МІЛІГУЛА

заняла чацвертае месца. Сакалоў у бегу на 1500 м. не папаў у фінал. Таксама не папаў у фінал і Юлін у бегу на 400 м з бар'ерамі. Булатаў у скачках з шастом быў толькі дзевятым. Таксама не прынеслі камандзе заліковых ачкоў і фехтавальшчыкі.

На XVII алімпіядзе ў Рыме ў склад савецкай каманды ўваходзіла 11 беларускіх спартсменаў. І ўсе яны, за выключэннем Булатава, які не ўдзельнічаў у спаборніцтвах з-за траўмы, сталі прызёрамі алімпіяды. Дарэчы, адзначым, што Булатаў быў адным з галоўных прэтэндэнтаў на залатыя медаль. Калі возьмем яшчэ пад увагу факт, што ў Рыме былі паказаны вельмі высокія вынікі ва ўсіх без выключэння відах спорту і абноўлены амаль усе алімпійскія рэкорды, то поспех беларусаў стане яшчэ большы.

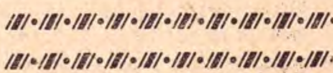
Выдатна ў Рыме выступіў у спаборніцтвах па класічнай барацьбе пяціразовы чэмпіён СССР і чэмпіён свету беларускі асілак Алег Караваеў. Ён прадэманстраваў віртуозную тэхніку і, не прайграўшы ні адной схваткі, заваяваў ганаровае званне алімпійскага чэмпіёна. Залатыя медалі па веславанню на каноэ-двойцы на дыстанцыі 1000 м заваявалі маладыя беларускія весляры — брэстаўчанін Сяргей Макаранка і гамяльчанін Леанід Гэйштар. Залаты медаль за перамогу ў камандных спаборніцтвах па фехтаванню на рапірах атрымала мінская студэнтка Тацяна Пятрэнка. У фінальнай схватцы з фехтавальшчыкамі моцнай каманды Венгрыі Пятрэнка выйграла ўсе сустрэчы.

Такім чынам беларусы заваявалі 4 залатыя медалі! Каманды сямідзесяці з лішнім краін, у тым ліку такіх, як Швецыя, Фінляндыя, Югаславія, Вялікабрытанія, Аўстрыя, Нарвегія і іншыя, не прывезлі на радзіму столькі залатых медаляў, колькі атрымалі беларускія спартсмены.

Малады мінскі спартсмен студэнт Белдзяржуніверсітэта, Уладзімір Гараеў удастоен сярэбранага медалю за другое месца ў спаборніцтвах па трайному скачку. Іткіна прынесла савецкай камандзе найбольшую колькасць ачкоў. Яна ўдзельнічала ў эстафеце 4 х 100 м, у якой каманда СССР заняла другое месца і была чацвёртай у бегу на 100 і 200 м. Малады беларускі гімнаст Мікалай Мілігула выступіў у складзе каманды СССР, якая заняла другое месца. Беларускі барэц Мікалай Чучалаў заняў пятае прызавое месца. Арнольд Чарнушэвіч і Аляксандр Паўлоўскі выступілі ў складзе каманды СССР па фехтаванню на шпагах. Каманда заняла трэцяе месца.

В. БУЛАТАВА

Усесаюзныя спаборніцтвы ў Беларусі

Паводле нядаўна зацверджанага календара ўсесаюзных спаборніцтваў на 1961 год, рад усесаюзных мерапрыемстваў адбудзецца ў Беларусі.

У Мінску ў пачатку года адбудуцца міжнародныя юнацкія спаборніцтвы валейбалістаў, у лютым — усесаюзныя спаборніцтвы маладых фехтавальшчыкаў і маладых цяжкаатлетаў, а таксама адборачныя спаборніцтвы да асабістага першынства СССР па боксу.

У сакавіку ў сталіцы Беларусі адбудзецца асабістае першынства СССР па вольнай барацьбе і спаборніцтвы мужчынскіх баскетбольных каманд класа «Б». У пачатку мая праслаўленыя савецкія гімнасты разыграюць у Мінску Кубак СССР па спартыўнай гімнастыцы. У жніўні — верасні адбудзецца тут таксама паўфінал асабістага першынства СССР па шахматах, а ў канцы года ў Віцебску пройдуць усесаюзныя спаборніцтвы сельскіх спартсменаў па класічнай барацьбе.

сад. Бы цяжка хворая, дабралася Ларан да акна і паглядзела ў сад.

«Другі паверх... высока... адсюль не ўцячэш...» — падумала яна. Ды калі б і магла ўцячы, не ўцякла б, таму што яе ўцёк быў бы прыгаворам для галавы Дауэля.

Калі ў акне супрацьлеглага дома засвяцілася святло, яна адчула такое адзіноцтва, што вырашыла неадкладна наведаць галовы. Асабліва ёй хацелася пабыць з галавой Дауэля.

Нечаканы візіт Ларан празмерна ўсцешыў галаву Брыке. — Нарэшце! — крыкнула яна. — Ужо? Прынеслі?

— Што?

— Маё цела, — сказала Брыке такім тонам, быццам справа ішла аб новай сукенцы.

— Не, яшчэ не прынеслі, — міжвольна ўсміхаючыся, адказала Ларан. — Але хутка прынясуць.

— Ах, каб хутчэй!...

Ларан перайшла ў пакой галавы Дауэля. Яна тут жа адкрыла кран і расказала галаве аб гутарцы з Кернам і аб сваім зняволенні.

— Гэта абуральна! — сказала галава. — Калі б я толькі мог дапамагчы вам... І я, бадай, змагу... У вачах галавы былі гнеў і рашучасць.

— Усё вельмі проста. Я перастану інструктаваць Керна. І тады ён сам прыкончыць мяне.

— Не, не, умаляю вас. — Ларан падышла да галавы. — Паслухайце мяне. Я думала раней аб помсце, цяпер думаю аб іншым. Калі Керну ўдасца прыставіць цела трупа да галавы Брыке і аперацыя пройдзе ўдачна, то ёсць надзея і вас вярнуць да жыцця... Не Керн, дык іншы.

— На жаль надзея гэта вельмі слабая, — адказаў Дауэль. — Наўрад ці дослед удасца нават у Керна. Калі не зробіць гэтага ён, які карыстаецца маімі радамі да сённяшняга дня, то не зробіць ніхто. Аднак я сумняваюся каб і ён зрабіў гэтую аперацыю.

— Дык сабакі...

— Сабакі — справа іншая. Абедзве сабакі, жывыя і здаровыя, ляжалі на адным стале перад гэтым, як была праведзена аперацыя. Усё адбылося вельмі хутка. А цела трупа можа быць прывезена толькі праз некалькі гадзін, калі ўжо могуць пачацца працэсы гніцця. Аб складанасці самой аперацыі вы можаце меркаваць як медык. Гэта не тое, што прышыць паўадрэзаны палец. Трэба злучыць, дакладна сшыць усе артэрыі, вены і, галоўнае, нервы і спінны мозг, інакш атрымаецца калека; затым аднавіць кровазварот... Не, гэта, бязумоўна, цяжкае заданне, не пад сілу для сучасных хірургаў.

Дзверы нечакана адкрыліся. На парозе стаяў Керн.

— Нарада загаворшчыкаў? — Не буду вам перашкаджаць. — І ён ляснуў дзвярыма.

Поспех доследу быў вельмі залежны ад таго, каб знайсці магчыма свежы труп, і таму Керн кінуў усе справы і амаль перасяліўся ў трупярню, чакаючы на шчаслівы выпадак.

З сігарай у губах ён хадзіў па доўгаму памяшканню так спакойна, быццам гуляў па бульварах. Матавае святло падала на доўгія шэрагі мармуровых сталоў. На кожным стале ляжаў труп, ужо раздзеты і абмыты.

Керн заложыўшы рукі ў кішэні, абходзіў доўгія шэрагі сталоў і аглядаў трупы. Разам з ім хадзілі крэўныя і сябры загінуўшых людзей. Керн адносіўся да іх недружалюбна, ён баяўся, каб не вырвалі ў яго прыдатнага трупа з-пад рук. Атрымаць труп для Керна было не так-та проста. На працягу трох дзён на кожны труп маглі прад'явіць правы крэўныя, пасля ж трох дзён труп не прадстаўляў для Керна ніякай вартасці. Яму быў патрэбны зусім свежы, па-магчымасці нават незастылы труп.

Керн не паскупіўся на ўзяткі, каб мець магчымасць неадкладна атрымаць свежы труп. Нумар трупа мог быць заменены, і нейкая няўдачніца ў канцы канцоў была б зарэгістравана як «загінуўшая без вестак».

«Аднак нялёгка знайсці Дыяну па смаку Брыке», — думаў Керн, разглядаючы шырокія ступні і мазолістыя рукі трупаў. «Прыкра!» Не, сапраўды сёння няўдачны дзень».

Ён накіраваўся да выйсця і, адвёўшы брамніка ў бок, ціха сказаў яму:

— Дык глядзіце, калі будзе нешта адпаведнае, неадкладна званіце мне па тэлефону.

Керн добра паабедаў у рэстаране і вярнуўся да сябе. Ён вырашыў легчы спаць раней, каб і раней устаць і зноў адправіцца ў трупярню. Але не паспеў ён заснуць, як затрашчаў тэлефон. Керн вылаяўся і ўзяў трубку.

— Алё! Я слухаю. Што такое? Крушэнне цягніка ля самага вакзала? Маса трупаў? Ну так, зразумела, неадкладна... Дзякую.

Керн пачаў хутка апранацца, паклікаў Джона і загадаў:

— Машыну!

(Працяг на стар. 4)

22 23 24

НІЗБОДСКАЕ СУКНО

(Працяг са стар. 1)

І вось у 1956 годзе Міністэрства лёгкай прамысловасці прыняло пастанову пабудаваць у Міхалове навейшую суконную фабрыку. У канцы 1959 года закончана будову

Новапабудаваная ткальня.

новай ткальні. Дазволіла гэта павялічыць колькасць рабочых да 300 асоб.

У канцы гэтага года, коштам 18 мільёнаў злотых, будова фабрыкі будзе зусім закончана.

Зараз штомесяц з міхалоўскіх навейшых кросен выходзіць 58.000 метраў сукна.

Нядаўна я наведаў Міхалоўскую фабрыку. З працэсам вытворчасці знаёміў кіраўнік фабрыкі — Ян Станішэўскі. Мы прайшлі па новых цэхах. Тут многа сонца, добра ўтрыманы парадак.

— Ткальня працуе на навейшых кроснах, выпрадукаваных у нашай краіне, — выясніў кіраўнік. — Нашае прадпрыемства, як першае ў Беластоцкай акрузе, пачало працаваць на гэтых кроснах.

— Ну і як, здаюць экзамен?

— Працуюць нядрэнна. Экіпаж фабрыкі — гэта ў 50% моладзь.

— Але асноўнай і перадавой сілай у нашым прадпрыемстве, — гаворыць кіраўнік, — гэта старая гвардыя, якая працавала да 1939 года на прымітыўных кроснах прыватных уласнікаў. На такіх спецыялістаў, як ткацкія майстры: Уладзімір Кісялевіч і Міхась Матыс, або ткачы: Фелікс Голічко, Пятро Пырко, Язэп Голічко і шмат іншых старых рабочых, заўсёды можна разлічваць, не падвядуць.

Несумненна і таму фабрыка сёлета штомесяц перавыконвае вытворчыя планы. Побач з новымі, мураванымі, вытворчымі цэхамі фабрыкі, пабудавана новы адміністрацыйны будынак. У ім адведзена пакоі пад асродак аховы здароўя, які пачне тут працаваць у бліжэйшы час.

Непадалёку фабрыкі красуецца прыгожы жыллёвы будынак, пабудаваны за кошт прыфабрычнага фонду. У ім атрымала кватэры 8 рабочых сем'яў. У бліжэйшыя гады фабрыка пабудуе за свой кошт больш такіх дамоў.

Шмат змянілася ў Міхалове за гады народнай улады. Найлепшым доказам гэтага — навейшая фабрыка, пабудавана на месцы, дзе яшчэ нядаўна сталі драўляныя спарахнелыя будынкі — успамін па фабрыкантах - паўкапіталістах.

А міхалоўскае сукно, выпрадукавана навейшымі метадамі, славіцца не толькі сярод тутэйшага насельніцтва, але ў розных мясцовасцях нашай краіны.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Жылы дом, пабудаваны для рабочых сем'яў.
Фота В. Баршчэўскі

ЯНЫ ПРАЦУЮЦЬ НАД РЭЧКАЙ

Найбольш вядомым чалавекам у аколіцах рэчкі Арлянкі з'яўляецца Кандрат Хількевіч. Ён вядзе тут ужо 15 год меліярацыйны нагляд. За гэты час на сенажацях рэчкі Арлянкі пад яго наглядам пракапана звыш 80 км. паўасноўных і асноўных меліярацыйных равоў. Пабудавана там 52 бетановыя застаўкі (у гэтым ліку 2 крыжавыя), 2 запорнікі, 3 пропусты для вады пад шашой, звыш 60 дарожных пропускаў і прыблізна 20 драўляных заставак.

Стражнікам — кансерватарам меліярацыі ніжняй Арлянкі з'яўляецца Якім Дземянюк з Плюціч. Працуе ён тут ужо 10 год. Пад кіраўніцтвам Кандрата Хількевіча ён ахоўвае берагі рэчкі ад вырваў, косіць кусты над рэчкай, сочыць, каб меліярацыйныя равы не абвальваліся, каб гаспадары ў гэтых месяцах не пасвілі кароў. Зімою крышыць ён лёд каля заставак, сочыць за тым, каб вада іх не знішчыла і гд.

Дык вось, Якім Дземянюк і Кандрат Хількевіч — гэта людзі, якіх штодзённая, адказная праца над рэчкай Арлянкай прычыняецца да палепшэння ўраджайнасці сена.

М. Х.

Добры пачатак

(Працяг са стар. 1)

раны купіць вельмі ім патрэбны абмалотачны агрэгат. На гэтае збіраюць ужо грошы з эксплуатацыі дахаўчаркі.

Гурткоўцы доўга абмяркоўвалі, што яшчэ зрабіць у сябе даходнага і карыснага. І вось вырашылі неадкладна заняцца вырошчваннем тапаляў. Вясною мінулага года яны пасадзілі 3 тыс. штук саджанцаў на плошчы 0,10 га на палетку Паўла Яканюка, а вясною б. г. пасаджана 1500 шт. саджанцаў тапалі на плошчы 0,05 га на палетку Сцяпана Лукашука. Хуткарастучае дрэва тапалі аказалася ўдзячным сваім клапатлівым гаспадарам і з першага палетка могуць яны прадаць ужо шмат саджанцаў на азеляненне дарог, вуліц, школьных плошчаў і г.д. Хопіць прыгадаць такі факт, што «дарослы» саджанец тапалі каштуе 6 злотых. Грамадская рада нарадовая ў Грыгораўцах заказала ўжо 500 штук тапаляў у градэляўскіх гурткоўцаў на азеляненне дарог на сваёй тэрыторыі. Як бачым, даход можна мець нямалы.

Што ж больш робяць гурткоўцы ў Градэлях? Трэба перадусім адзначыць, што думаюць таксама і аб культуры сваіх пасеваў. Напрыклад, яны правялі абмен насення са свайго ўраджаю на селекцыйнае: насення азімай пшаніцы на плошчу 5 га, а жыта — на 12 га. Зімовыя вечары сяляне прысвецяць сельскагаспадарчай асвеце, дыскусіям і абмяркоўцы далейшых перспектыў развіцця сваіх гаспадарак.

Добры пачатак, супольныя намаганні, шмат найлепшых намераў і ахвоты заўсёды прыводзяць да добрых вынікаў. Здаецца, што ад градэляўскіх гурткоўцаў можна таксама спадзявацца добрай працы ў бліжэйшай будучыні.

М. К.

КАРЫСНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

Па ініцыятыве Куратарыума Беластоцкай школьнай акругі 1 кастрычніка г. г. у памяшканні Галоўнага Праўлення БГКТ адбылася нарада настаўнікаў беларускіх школ Беластоцкага і Сямяціцкага паветаў. У нарадзе прыняла ўдзел 45 настаўнікаў. Тут прысутнічалі прадстаўнікі школьных улад у асобах візітатара тав. Яна Канапелькі, кіраўніка секцыі беларускай мовы ВОМ-у тав. Мікалая Лебедзінскага, падінспектара на Беластоцкі павет тав. Мікалая Грыгарука.

На канферэнцыі абмяркоўваліся дасягненні і недахопы беларускай асветы ў гэтых паветах. Канферэнцыя звярнула асаблівую ўвагу на неабходнасць выкарыстання на ўроках беларускай мовы «Зоркі» і «Нівы».

Варта зараз падумаць над наладжаннем такіх канферэнцый і ў іншых паветах.

УЛ. Ю.

Працяг са стар. 2)

Праз пятнаццаць мінут ён ужо гнаўся па начных вуліцах, бы на пажар.

Брамнік не хлусіў. У гэту ноч смерць сабрала вялікі ўраджай. Керн быў у захапленні. Ён благаслаўляў лёс за тое, што гэта катастрофа не здарылася днём. Вестка аб ёй, відавочна, яшчэ не разышлася па горадзе. Пабочных у трупярні яшчэ не было. Керн разглядваў яшчэ не раздзетыя і не абмытыя трупы. Усе яны былі зусім свежыя. Надзвычай удачны выпадак. Адно дрэнна, што і гэты благачынны выпадак не вельмі лічыўся са спецыяльнымі патрабаваннямі Керна. Большасць цел была раздаўленых або пашкоджаных у шматлікіх месцах. Але Керн не траціў надзеі, таму што трупы ўсё прыбывалі.

— Пакажыце мне вось гэту, — звярнуўся ён да служачага, які нёс труп дзяўчыны ў шэрым касцюме. Чэрап быў разбіты з боку затылку. Валасы акрываўлены, сукенка таксама. Але сукенка не лямята. «Відавочна, пашкоджанні цела невялікія... Падыходзіць. Склад цела даволі плябейскі, — відавочна, нейкая камерыстка, але лепш такое цела, чым нічога», — думаў Керн. — А гэта? — Керн паказаў на іншыя насілкі. — Дык гэта цэлая знаходка! Скарб! Каб яго чорт узяў, прыкра ўсё-ткі, што загінула такая жанчына!

На падлогу апусцілі труп маладой жанчыны з нязвыкла прыгожым арыстакратычным тварам. У яе быў прабіты чэрап вышэй правага вуха. На голым плячы была радзімка. «Але гэта... якая прыгажосць! — Керн змерыў шыю. — Як па заказу». — Я бяру вось гэты труп. Але паколькі ў мяне ня-

25

ма часу зрабіць дакладны агляд трупаў, то на ўсялякі выпадак я бяру і вось гэты, — ён паказаў на першы труп дзяўчыны. — Хутчэй, хутчэй. Завярніце іх у прастыні і выносьце. Вы чуеце? Натоўп збіраецца.

Трупы былі хутка дастаўлены ў дом Керна.

Керн не хацеў траціць ні адной мінуты. Неўзабаве трупы ляжалі на аперацыйным стале. Керн быстра адсёк галовы яшчэ раз крытычна агледзеўшы целы, клапатліва пакачаў галавою. Цела з радзімкай было беззаганнай прыгажосці форм і асабліва выйгрывала б параўнанні з целам «камерысткі» — шырокакасцявым, вуглаватым, нязграбна скроеным, ды моцна сшытым. Брыке, зразумела, выбярэ цела гэтай арыстакратычнай Дыяны. Аднак пры дакладным аглядзе цела, Керн прыкмеціў у Дыяны, як называў ён яе, пэўны дэфект: на ступні правай нагі была невялікая рана. Вялікай небяспекі не было. Керн прыпёк рану. Але ўсё ж за поспех аперацыі з целам «камерысткі» ён быў больш спакойны.

Калі галава Брыке ўбачыла трупы, яна крыкнула так, быццам нечакана апёкшыся. Вочы яе разышліся ад страху. Адзін з гэтых трупаў павінен стацца яе ўласным целам.

— Ну, што вы? — Як вам падабаюцца тру... гэтыя целы?

— Я... баюся... — прахрыпела галава. — Не, не, я не думала, што гэта так страшна... я не хачу...

— Не хочаце? — У такім выпадку я адпраўляю целы.

— Не, пачакайце, — злякалася галава Брыке. — Я згаджаюся. Я хачу мець вось тое цела... з радзімкай.

26

— А я вам раю выбраць вось гэтае. Яно не так прыгожае, але затое без ніводнай драпіны. — Я не прачка, а артыстка, — горда заўважыла галава Брыке. — Я хачу мець прыгожае цела. І радзімка на плячы... Гэта так падабаецца мужчынам.

— Няхай будзе па-вашаму, — адказаў Керн. — Мадэмуазэль Ларан, перанясіце галаву мадэмуазэль Брыке на аперацыйны стол. Закруціце таксама паветраны кран і ў харчавальную вадкасць увядзіце геданал, каб яна заснула.

Калі вочы Брыке закрыліся, прафесар Керн прыступіў да аперацыі. Ён пусціў у рух усю сваю бліскучую хірургічную тэхніку. Пры ўсёй сваёй нянавісці да Керна, Ларан не магла ў гэту мінуту не захапляцца ім. Ён працаваў, як натхнёны артыст. Яго спрытныя пальцы рабілі цуды.

Аперацыя працягвалася гадзіну пяцьдзесят пяць мінут.

— Усё,—нарэшце сказаў Керн. — Цяпер толькі трэба прымусіць забіцца сэрца, але з гэтым я ўжо сам спраўлюся.

Праз гадзіну Керн паклікаў Ларан.

— Паглядзіце пульс, — запрапанаваў ён Ларан. Рука Брыке, якая яшчэ тры гадзіны таму належыла да халоднага трупа, была ўжо цёплая, і ціха біў пульс.

— Каб яна не ўздумала гаварыць, — сказаў Керн, — першыя суткі мы пратрымаем яе ў спячым стане.

Брыке перанеслі ў пакой побач з пакоям Ларан, клапатліва палажылі на ложак і падвергці электранаркозу.

— Карміць мы яе будзем штучна, пакуль не зрастуцца швы. Вам ужо давядзецца даглядаць за ёю.

(Працяг будзе)

27

ГУРАЛІ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Днямі ў Беластоку можна было бачыць сапраўдных гураляў, якія ў арыгінальных падгалянскіх уборах выклікалі на вуліцах горада не малую сенсацыю. Гэта завітаў на Беласточчыну гуральскі калектыў Мецка Холевы. Гэта вельмі цікавы калектыў. З'яўляецца ён прапагатарам гуральскіх убораў, танца, песні, музыкі і гаворкі. Трэба сказаць, што робіць гэта з вялікім поспехам. Невялічкі калектыў з сваімі канцэртамі аб'ездзіў амаль усю Польшчу.

Выступае ён перадусім у школах і ставіць сваёй мэтай выкліканне ў моладзі зацікаўлення да народнай творчасці.

Сімпатычных гураляў добра ведаюць і беларускія школы, шмат якіх калектыў наведаў з сваімі канцэртамі мінулай зімою. У гутарцы з намі члены гуральскага калектыву прыемна ўспаміналі гэтыя сустрэчы.

Цікавая постаць самага Мецка Холевы. Ён ужо 25 год ездзіць са сваім калектывам па краіне. На яго ліку некалькі тысяч канцэртаў.

Пажадаем юбіляру плённай працы на пачэсным шляху пашырэння народнай творчасці, а нашым калектывам мастацкай самадзейнасці пажадаем узяць прыклад з падгалянскіх сяброў у прапагандзе роднага фальклору.

На здымку: Мецек Холева, горскі расказчык і народная спявачка, Галена Палонец.

Ужо прымаюцца заяўкі на „НАВУКОВА — ЛІТАРАТУРНЫ ЗБОРНІК і БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР на 1961 год"

Як мы ўжо паведамлялі, рыхтуецца да друку новы «Беларускі каляндар» на 1961 год. Гэтым разам выйдзе ён сумесна з навукова-літаратурным зборнікам, у якім будуць змешчаны працы членаў навуковага гуртка пры ГП БГКТ і творы нашых літаратараў.

Гэта будзе тоўстая кніжка (каля 300 стар.), і яна павінна сустрэцца з шырокім зацікаўленнем з боку нашага грамадства.

Ужо прымаюцца заяўкі на гэтае карыснае выданне. Цана зборніка і календара 12 зл. З паштовай перасылкай — 15 зл.

Заяўкі трэба накіроўваць на адрас:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego, Białystok, ul. Warszawska 11.

ЛЕСНІЧОЎКА Ў БЕЛАВЕЖСКАЙ ПУШЧЫ. Фота — М. Тарасевіч.

ПАРТЫЙНАЙ АСВЕЦЕ — НАЛЕЖНАЯ ЎВАГА

2 кастрычніка г. г. у сістэме партыйнай асветы на Беласточчыне пачаўся новы 1960/61 навучальны год. Пачатак бягучага навучальнага года праходзіць пад знакам павышэння зацікаўлення членаў і кандыдатаў ПАРП і беспартыйных грамадзян праблемамі гісторыі рабочага руху ў Польшчы, эканомікай сельскай гаспадаркі і бягучымі праблемамі міжнароднага жыцця.

У Бельскім павеце ў бягучым навучальным годзе колькасць курсаў партыйнай асветы ў параўнанні з мінулым годам павялічылася на 156%. Значна павялічылася таксама колькасць слухачоў. Асабліва моладзь, згуртаваная ў маладзёжных арганізацыях ССМ, прыняла актыўны ўдзел у паглыбленні і павышэнні сваіх ведаў на курсах партыйнай асветы.

Неабходна адзначыць і той факт, што пераважная большасць кіраўнікоў і выкладчыкаў курсаў — гэта настаўнікі пачатковых і сярэдніх школ Бельскага павета. Некаторыя з іх патрапілі ўмела спалучыць свае заняткі на завочных аддзяленнях настаўніцкіх студый з актыўнай працай у мясцовых партыйных арганізацыях. Сярод іх ёсць і студэнты беларускай секцыі завочнага аддзялення настаўніцкай студыі ў Беластоку. Такія таварышы як Сцяпан Бурыла, Пётр Рыжык, Сцяпан Жукэль, Аляксандр Панасюк і іншыя, патрапяць павышаць свае настаўніцкія кваліфікацыі на беларускай секцыі НС і адначасова працаваць кіраўнікамі курсаў партыйнай асветы. У іх адданай працы на ніве народнай і партыйнай асветы мы бачым настаўнікаў — актыўных грамадскіх дзеячоў.

(ач)

ЗМВ у дзейнасці

Саюз Сялянскай моладзі (ЗМВ) на Беласточчыне ў наступаючым асенне - зімовым сезоне культурна-асветнай працы шмат увагі ўдзяляе далейшаму развіццю мастацкай самадзейнасці ў вёсцы.

Упершыню ўводзіцца звычай аднадзённых павятовых мастацкіх семінараў для дзеячоў вясковых аматарскіх гурткоў. Такія семінары будуць абслугоўваць акцёры беластоцкага тэатра. Затым, побач з праблематыкай дзейнасці ЗМВ, будзе абмяркоўвацца на іх таксама праблематыка дзейнасці і Беларускага Таварыства.

Восенню плануецца арганізаваць тыднёвы курс для кіраўнікоў драматычных гурткоў і тыднёвы курс для кіраўнікоў музычна - харавых гурткоў. На абодвух курсах вылучацца групы беларускай моладзі, для якой будуць праведзены асобныя заняткі па спецыфіцы беларускай мастацкай самадзейнасці.

Гэтымі днямі ваяводскае праўленне ЗМВ адкрыла свой навучальны цэнтр у Шчытне (Ольштынскае ваяводства). Гэтая мясцовасць з'яўляецца даволі вядомым месцам адпачынку рабочых. Зімою намечана арганізаваць там курс для беларускіх самадзейнікаў, працуючых у радах ЗМВ.

Беластоцкая арганізацыя ЗМВ, як першая ў краіне, кінула кліч — «Ані адзін член ЗМВ без падставовай адукацыі». Ужо ў бягучым навучальным годзе 2.830 членаў ЗМВ — вясковых дзяўчат і юнакоў — вучыцца ў вячэрніх сямікласных школах. Затым, кожны гурток ЗМВ за асенне - зімовы перыяд узбірае не менш як па 100 зл. у фонд будовы школ.

(ся)

Пад развагу настаўнікам

У КРЫНКАХ ШКОЛЬНІКІ не толькі вучацца

Пачатковая школа ў Крынках змяшчаецца ў двух будынках. Асабліва прыцягвае позірк новы, мураваны, двухпавярховы будынак, які патанае сярод старых дрэў. Чыстабелыя сцены калідораў упрыгожваюць кветкі, а ў вокнах — фіранкі.

Школа ў Крынках прасторная, але вучыцца ў ёй каля паўтысячы вучняў. Трэба шмат месца, каб іх змясціць за школьнымі партамі. Таму, мабыць, няма дзе наладзіць спецыялістычных кабінетаў, хаця школа мае поўныя саставы дапаможніцкіх прыладаў да навучання гэтых прадметаў, як фізіка, біялогія, геаграфія.

КОЖНАМУ ПА ЯГО ЦІКАВАСЦІ

Вучань знаходзіцца ў школе толькі некалькі гадзін. Маючы на ўвазе яго правільнае выхаванне, небывакавым павінна быць настаўнікам тое, што робіць вучань, пакінуўшы школьную парту, якім чынам выкарыстоўвае ён вольны ад заняткаў у школе час.

Крынкаўскія настаўнікі не забываюць аб гэтай надта важнай частцы сваіх школьных абавязкаў. Пад іх непасрэдным кіраўніцтвам і наглядам вучні працуюць у розных любіцельскіх гуртках; спартыўны, геаграфічны і фотагурткі існуюць ужо ад мінулага школьнага года. Усе яны праяўляюць актыўную дзейнасць. Здымкі, якія выконвалі члены фотагуртка, паказваюць высокі ўзровень тэхнічнага і мастацкага ўмельства. Яны адлюстроўваюць прыгажосць краявідаў наваколля Крынак. Гэтым гуртком кіруе загадчык школы Браніслаў Кулакоўскі. У гэтым навучальным годзе арганізуецца ў старэйшых класах пад кіраўніцтвам настаўніка Чэслава Руткоўскага гурток з радыётэхнічным напрамкам. Вучні будуць пазнаваць тайны гэтай цудоўнай галіны тэхнікі і адначасова спрабуюць сваіх сіл у самастойнай канструкцыі простых радыёпрыёмнікаў. Можна ўявіць сабе, якой бязмежнай радасцю, якім хваляваннем будуць ззяць вочы трынаццацігадоваму хлапчуку, калі ён першы раз пачуе голас з «зачараванай» скрынкі, якую частка па частцы сам складаў. Навука і адначасова асабістае задавальненне. А гэта ўжо значыць шмат.

ВУЧАНЬ — САМ ГАСПАДАРОМ

Гэткай думкі прытрымліваецца кіраўнік школы Браніслаў Кулакоўскі. Таму ўсе намаганні ідуць у напрамку як найбольшай самастойнасці ў працы школьнага самакіравання. А работы ў школе, як у добрай гаспадарцы, заўсёды шмат. Трэба толькі яе бачыць і ўмела арганізаваць вучнёўскую сям'ю. У крынкаўскай школе грамадскім чынам дзяцей і іх бацькоў выканана працы, за якія трэба было б заплаціць 65 тыс. злотых.

У бліжэйшым часе пазашкольная праца крынкаўскіх вучняў будзе засяроджвацца вакол пасадкі розных дрэў. Вучні пры выдатнай дапамозе мясцовага Лясніцтва маюць намер пасадзіць школьны парк. На чвэртцы гектара школьнай плошчы будуць яны вырошчваць рэдкія дрэвы. Кошт усіх прац, звязаных з гэтым мерапрыемствам, складае каля 20 тыс. злотых. Гэтыя грошы знойдуцца ў школьнай касе і будуць прызначаны на пашырэнне саставаў дапаможніцкіх прыладаў, неабходных пры навучцы розных прадметаў і ў працы любіцельскіх гурткоў.

Застаецца яшчэ толькі дадаць, што пачатковая школа ў Крынках не мае нейкіх асаблівых спрыяльных умоў для сваёй працы. Яе ўмовы мала чым розняцца ад умоў, у якіх працуюць іншыя пачатковыя школы Беластоцкага ваяводства. Усё залежыць толькі ад арганізацыі школьнага жыцця, а перш за ўсё ад самых настаўнікаў.

ВІКТАР РУДЧЫК

НОВЫ ЛЕС

Яшчэ некалькі год таму назад непадалёку рэчкі Арлянкі насупраць вёскі Плюцічы (Бельскі пав.) відаць было жоўты пясок, які ляцеў з ветрам і засыпваў ворныя землі. Цяпер расце на гэтым месцы прыгожы лес, які пасадзілі жыхары Плюціч. Яго засаджана тут 321 га.

На Беласточчыне шмат ёсць пясчанай зямлі. Варта, каб іншыя вёскі неўраджайныя землі засадзілі лесам.

М. Х.

У нашы дні пытанне аб палёце людзей на Месяц, напэўна, будзе вырашана ўжо ў бліжэйшыя гады.

ШТО СУСТРЭНЕ ЧАЛАВЕК НА МЕСЯЦЫ

Месяц, як і многія касмічныя целы, выпраменьвае радыёхвалі. Прыём радыёсігналаў Месяца дазволіў меркаваць аб яго тэмпературы. Удзень Сонца награвае Месяц да 120 градусаў цяпла, увечары тэмпература зніжаецца да 60 — 70 градусаў, а ноччу, якая працягваецца каля двух зямных тыдняў, тэмпература зніжаецца да 150 градусаў марозу. Радыёхвалі расказалі не толькі аб рэзкіх хістаннях тэмпературы на паверхні Месяца, але і аб тэмпературы верхніх пластоў кары Месяца. Як вядома, на Месяцы адсутнічаюць атмасфера і вада, і гэтая акалічнасць выключае магчымасць утварэння там вятроў і ападкаў. Надвор'е на Месяцы вызначаецца толькі тэмпературай яго паверхні.

Назіраючы Месяц, чалавек змог накапіць аб ім шмат каштоўных звестак, але ўсё ж многае ў жыцці гэтай планеты застаецца тайнай. Для канчатковай разгадкі ўсіх таямніц Месяца чалавеку застаецца адзін шлях — пабываць на ім. Пасля навуковых даследаванняў Месяца пачнецца непасрэднае яго асваенне. Людзі прыляцяць на Месяц на кіруемых касмічных ракетах. Месяц сустрэне іх непрыветна. Людзям будзе перашкаджаць рой метэарытаў — гэтых найдрабнейшых цвёрдых часцінак і каменьчыкаў, якія бесперапынна бамбардзіруюць паверхню Месяца. Не маючы атмасферы, Месяц не захаваны і ад другой бяды — магутнага выпраменьвання Сонца, патокаў ультрафіялетавых і рэнтгенаўскіх праменняў. На Зямлі чалавека ад іх знішчальнай дзейнасці прыкрывае паветраная абалонка атмасферы. У выніку рэзкіх хістанняў тэмпературы і ўдараў мноства метэарытаў Месяц пакрыты пластом парыстага рэчыва і пылу, які накапіўся за сотні мільёнаў гадоў.

ПЕРШЫЯ ЛЮДЗІ НА МЕСЯЦЫ

Будуць апрануты яны ў спецыяльныя касцюмы-скафандры, падобныя на тыя, якімі карыстаюцца на Зямлі вадалазы. Скафандр будзе надзейна абараняць іх ад сляпотных праменняў Сонца ўдзень і лютага холаду ўночы. Паветрам чалавек будзе забяспечваць сябе сам. У скафандрах спецыяльныя хімічныя рэчывы будуць выдзяляць кісларод і паглынаць лішкі вільгаці.

Спачатку людзі на Месяцы будуць жыць у касмічных караблях, на якіх яны прыляцяць, а потым пабудуюць спецыяльныя палаткі са звышмоцнай пластмасы.

Першы час усё неабходнае для жыцця — ваду, паветра, харчы, людзі будуць атрымліваць з Зямлі. Але паступова яны пяройдуць на самаабслугоўванне. Патрэбны для дыхання кісларод яны здабудуць з глебы Месяца, — наша ж зямная кара таксама амаль напалову складаецца з кіслароду. Ваду будуць здабываць з розных мінералаў і метэарытаў. Магчыма, што на дне глыбокіх упадзін удасца знайсці нават лёд.

Чалавек на Месяцы будзе адчуваць сябе надзвычай моцным і быстрым у рухах. Яго вага зменшыцца ў 6 разоў, а пры перасоўванні ён не сустрэне супраціўлення паветра. Цяжкія прадметы ён будзе падымаць без вялікіх мускульных намаганняў, звычайны крок ператворыцца ў вялікі скачок, паваліўшыся, чалавек не ўдарыцца аб паверхню Месяца. Не будуць чуць людзі і гукаў на Месяцы, таму што на ім няма паветра, якое перадае гук. Сувязь будзе ажыццяўляцца пры дапамозе радыё і тэлебачання, і толькі ў сваім жыллі, дзе будзе паветра, жыхары Месяца змогуць гаварыць між сабой.

Неба над Месяцам будзе выглядаць чорнай заслонай, на якой два тыдні асляпляльна свеціць Сонца і немігаючыя зоркі. Нашу Зямлю жыхары Месяца ўбачаць яркім блакітным шарам, амаль у 14 разоў большым за Месяц. Зямля нерухома вісіць на небасхіле Месяца, не ўдзельнічаючы ў пазорным руху зоркавага карагода.

Як і на бязлюднай Антарктыдзе, першымі жыхарамі Месяца будуць вучоныя. Географы, селенографы, разведчыкі нетраў, палеантолагі, хімікі, фізікі, астраномы і вучоныя многіх іншых спецыяльнасцей будуць высаджвацца на Месяц, узброеныя неабходнай апаратурай. Для правядзення шырокай праграмы навуковых назіранняў на Месяцы будуць створаны абсерваторыі і навукова - даследчыя станцыі. Паступова каля іх вырастуць прамысловыя прадпрыемствы і цэлыя гарады.

ЯК ЖА БУДУЦЬ ВЫГЛЯДАЦЬ ГАРАДЫ НА МЕСЯЦЫ?

Магчыма, першыя гарады будуць пабудаваны пад паверхняй Месяца, якая абароніць іх ад гарачыні і холаду, ад страты паветра і ўдараў метэарытаў. На будаўніцтва такіх падмесячных гарадоў не спатрэбіцца вялікай колькасці будаўнічых матэрыялаў. Але гарады, відаць, можна будзе размяшчаць і на самай паверхні Месяца. Кратары і цыркі гэтай планеты нібы самай прыродай створаны як натуральныя пляцоўкі для пабудовы першых гарадоў - аранжарэй. Пад велізарнай празрыстай чашай - купалам са спецыяльнай шматслойнай пластмасы размесцяцца навуковыя ўстановы, заводы, дамы, кінатэатры, сады і аранжарэі. Жыхары такога горада будуць не толькі вырабляць усё неабходнае для жыцця на Месяцы, але і забяспечваць палівам і харчамі караблі далёкіх касмічных рэйсаў.

Жыхары Месяца змогуць самі забяспечыць сябе электраэнергіяй. Пры дапамозе простых паўправадніковых прылад — сонечных батарэй — яны атрымаюць электрычную энергію за кошт святла і цеплыні сонечных праменняў. Тонкі, празрысты слой паўправадніка, які пакрые пластмасавае скляпенне горада на Месяцы, будзе ахаладжваць яго ў доўгі спякотны месячны дзень і ацяпляць, а таксама даваць электраэнергію ў час халоднай месячнай ночы. За кошт начнога холаду паўправадніковы запаляць мноства лямп дзённага святла і заліюць прыемным святлом горад на Месяцы. Холад ночы будзе рухаць станкі і машыны фабрык і заводаў.

Крыху аб календары

■ Старажытныя Егіпцяне распачыналі новы год у палове ліпеня, бо тады распачынаўся вылеў Ніла — факт вельмі важны ў сельскай гаспадарцы.
■ Грэкі лічылі час ад першай алімпіяды — г. зн. ад 776 года да нашай эры.
■ Жыды лічылі час ад біблійнага стварэння свету, што нібы адбылося ў 3761 годзе перад нашай эрай.
■ Магаметанцы лічаць гады ад уцёкаў прарока Магамета з Меккі ў Медыну — г. зн. ад 622 года новай эры.
■ Старажытныя славяне пачыналі праўдападобна свой год на весну.
■ Юльянскі каляндар — (стары стыль) быў уведзены Юліем Цэзарам у 46 г. да нашай эры.
■ Грыгарыянскі (новы стыль) быў уведзены папай Грыгорам XIII у 1582 г.

эСКа

ПАРАДЫ ЦІКАВЫЯ І КАРЫСНЫЯ

УСЕ АБ СОЛІ

Каб соль не макрэла ў сальнічцы, даем на спод сальнічкі некалькі зярнят рысу.

Б'ем бялок да цеста — доўга гэта прадаўжаецца. Сыпніце ў яго шчыпту солі — саб'ецца адразу на снег.

Яйка лопне ў час гатавання — ніхто гэтага не хоча. Каб не лопнула, трэба перад гатаваннем да вады ўсыпаць крыху солі.

Хочаце, каб крухмаляныя рэчы блішчалі, дасыпце ў гарачы крухмаль крыху солі.

Каб хутчэй распаліць у печы, не трэба паліваць алеем, ні бянзінам. Найлепш «дасыпаць» крыху солі. Паможа.

Скаварада з тлушчам пырскае. Каб не пырскала, пасыпаем тлушч соллю.

Сціраеце воўну — не забудзьце дасыпаць у ваду солі. Не будзе збягацца.

Алюмінёвыя і медныя гаршкі будуць блішчаць як новыя, калі іх чысціць соллю.

Соль знімае змучанасць. Як? Да міскі з салёнай вадой усадзіце ногі і мачыце іх нейкі час.

Баліць горла — палашчыце салёнай вадой. Перастане.

Змерзлую бульбу варым з соллю на пары, улажыўшы гаршок у другую пасуду з вадою. Салодкі пах знікне як сон.

Рыс на пустыні

Паблізу вялікага кітайскага муру, дзе некалі цягнулася пустыня, цяпер расце рыс.

У правінцыі Шэнсі ёсць вялікая пустыня, пяскі якой засыпвалі ўсё новыя прасторы. Гораду Юлін праз 150 год пагражала засыпанне пяскамі. Цяпер тут расце рыс, пшаніца, проса, бульба, соя, кукуруза. Палі штучна навадняюцца. На 1/4 тэрыторыі пасаджана дрэвы. Намаганнямі сялян паўстаў вялікі абаронны лясны пас названы «Вялікім Зялёным мурам». Гэты мур абараняе цэлы раён ад пяскоў пустыні.

Не заўсёды можна ганарыцца вялікімі грудзьмі

Адзін французскі часопіс падаў такі выпадак: Амерыканская сям'я Шмітаў перажыла незвычайнае здарэнне. Іх дачка сказала, што за некалькі месяцаў асягнула велічыню бюста Жан Мансфельд (вядомая амерыканская кіноактрыса, якая славіцца вялікімі грудзьмі). З часам грудзі дачкі Шмітаў выраслі большыя, чым у слаўнай кіназвязды. Але на гэтым не закончылася. Бюст пачаў вырастаць і ў бацькі. А малодшая дачка пачала хутчэй чым трэба сталець.

Урэшце справа выяснілася: сям'я Шмітаў штодня ела яйкі мякка звараныя. На птушкагадоўчай ферме, адкуль Шміты куплялі яйкі — да корму курам дадаваліся жаночыя гармоны для таго, каб куры лепш несліся. Нейкая колькасць гэтых гармонаў даставалася пры ежы у арганізм членаў сям'і Шмітаў, дзе выклікала вышэй апісаныя змены.

НАЙМЕНШЫЯ

Нам здаецца, што нованароджаныя дзеці нічога не адчуваюць. А тымчасам навуковыя погляды сцвярджаюць, што толькі што народжаныя дзеці дасканала адчуваюць смак — ужо ў першых днях жыцця, адрозніваюць салодкае, горкае, кіслае, салёнае.

Пры непрыемных пахах моршчыцца. Нармальна чуць пачынаюць у 2-ім — 3-ім месяцы жыцця.

ЕЎРОПА Ў ЦЫФРАХ

П. Л.	Дзяржава	Паверхня ў кв. км.	Колькасць насельн.	Сталіца	Колькасць жыхароў у сталіцы
1.	Албанія	29.000	1.421.000	Тірана	108.000
2.	Андора	500	5.000	Андора	800
3.	Англія	244.800	51.218.000	Лондан	8.346.100
4.	Аўстрыя	83.900	6.983.000	В'ена	1.616.100
5.	Балгарыя	110.900	7.659.000	Софія	725.800
6.	Бельгія	30.500	8.819.000	Брусель	1.104.000
7.	Ватыкан	0,44	1.000		
8.	Венгрыя	93.000	9.691.000	Будапешт	1.757.000
9.	Галандыя	32.500	11.000.000	Гаага	605.400
10.	Г.Д.Р.	108.100	18.210.000	Берлін (усх)	1.139.900
11.	Г.Ф.Р.	248.400	52.694.000	Бонн	139.200
12.	Грэцыя	132.600	7.901.000	Афіны	1.378.100
13.	Данія	43.900	4.406.000	Капенгаген	1.220.200
14.	Іспанія	495.800	28.751.000	Мадрыт	1.811.400
15.	Ісландыя	102.800	156.000	Рэйк'явік	62.000
16.	Ірландыя	70.300	2.933.000	Дублін	522.200
17.	Італія	301.200	48.336.000	Рым	1.810.100
18.	Ліхтэнштэйн	200	14.000	Вадуз	2.800
19.	Люксембург	2.600	306.000	Люксембург	62.000
20.	Манака	1,49	22.000	Манака	1.800
21.	Нарвегія	323.900	3.392.000	Осла	505.800
22.	Партугалія	88.900	8.693.000	Лісабон	1.100.000
23.	Польшча	311.700	28.420.000	Варшава	1.031.000
24.	Румынія	237.500	17.490.000	Бухарэст	1.236.900
25.	Сан-Марына	61	14.000	Сан-Марына	1 500
26.	СССР	22.270.600	200.200.000	Масква	7.100.000
	еўрап. частка	5.480.000	156.700.000		
27.	Фінляндыя	337.000	4.190.000	Хельсінкі	403.900
28.	Францыя	551.300	43.787.000	Парыж	6.675.000
29.	Чэхаславакія	127.900	13.019.000	Прага	972.600
30.	Швейцарыя	41.300	4.923.000	Берна	179.300
31.	Швецыя	449.200	7.214.000	Штакголм	1.029 200
32.	Югаславія	256.900	17.267.000	Белград	469.900

НАВУКА гэта грамадскі АБАВЯЗАК

1 кастрычніка г. г. у вёсцы Дубічы - Царкоўныя была адкрыта вячэрняя школа для дарослых. Яна дае магчымасць тым усім, якія яшчэ не паспелі закончыць сёмых класаў, здабыць пачатковую адукацыю. І вось цэлая бяда. Шмат людзей, якія павінны яшчэ вучыцца, не даацэньваюць гэтай справы. У школу пайшло толькі сем асоб: з нашай вёскі дзве асобы, а з Чыжоў 5 асоб. Трэба тут адзначыць, што ў самых Дубічах - Царкоўных знойдзецца каля дваццаці юнакоў і дзяўчат, якім варта сур'ёзна падумаць аб папаўненні сваёй адукацыі. А ў іх адказ такі: «Век вучысь, а дураком памрэш». Або кажуць яшчэ інакш: «Няхай той, хто ахвоту мае, вучыцца, а я лепш за гэты час над картамі пасяджу — куды гэта весялей». І вось вечарамі сядзяць юнакі за картамі ў руках, бы квактухі на яйках. А добра ўяўляюць яны сабе, што зараз маладых людзей без пачатковай адукацыі ані ў фабрыку, ані да ніводных фізічных работ не хочуць прыняць.

Вось гэтыя юнакі і дзяўчаты не разумеюць, якую вялікую шкоду прыносяць сабе і ўсяму грамадству сваёй ленотай і нядбальствам. Пазбягаючы школы, яны крыўдзяць сябе і даюць доказ сваёй антыграмадскай пазіцыі.

Нядрэнна было б, каб гэтай адмоўнай грамадскай з'явай зацікавілася ў нашай вёсцы ГРН і зрабіла рашучыя крокі, накіраваныя на паляпшэнне гэтай сітуацыі.

Мікалай Панфілюк
Дубічы - Царкоўныя

ЯК У ГОРАДЗЕ

На пальцах можна палічыць тыя вёскі ў нашым ваяводстве, якія маюць тратуар. Вядома, гэта ж рэч каштоўная, ды і не ў кожнай вёсцы існуюць магчымасці, каб з абодвух бакоў вуліцы абсталяваць тратуар. Фактам з'яўляецца таксама, што ў шматлікіх вёсках варта было б зрабіць намаганні, каб задбаць аб агульным выглядзе вуліцы. Але ёсць вёскі, у якіх жыхары не шкадуюць сваіх рук, каб вуліца выглядала прыгажэй, была выгаднай у штодзённым жыцці чалавека. Да іх ліку належыць, напрыклад, вёска Маскоўцы ў Бельскім павеце. У мінулым годзе грамадскім чынам пабудавана тут дарогу - вуліцу, а ў бягучым годзе жыхары Маскоўцаў вырашылі ўлажыць у сябе тратуар. Выдатную дапамогу аказала тут ГРН у Грыгароўцах, прызначаючы пэўную колькасць цэменту на тратуарныя пліты. Жыхары Маскоўцаў грамадскім чынам зрабілі пліты і грамадскім чынам вырашылі ўлажыць тратуар, калі на гэта дазволіць асенняя пагода.—Наша вуліца будзе выглядаць, як у горадзе, — кажуць жыхары Маскоўцаў. (іл)

ВЯЛІКАЯ СЯМ'Я

Многалюдна бывае ў доме Аляксандра Крука з вёскі Нетупа (Сакольскі павет), калі на пабыўку ў родныя месцы збіраюцца яго дзеці. А іх нямала — 8 сыноў і 4 дочкі. Народная ўлада адкрыла ім шлях да працы і навукі. Сын Уладзімір з'яўляецца афіцэрам Войска польскага, Аляксандр працуе на адказнай пасадзе ў Варшаве, Грыша працуе на чыгунцы ў Беластоку, Люда на пошце ў Беластоку, Анюта ў Элку, Марыся ў Лодзі і г. д. Усім хапае працы і хлеба.

— Што з намі было б, — адзначаюць яны, з'ехаўшыся ў родны дом,— каб былі мы дарослымі за часоў санацыйнай Польшчы? У гарадах і мястэчках было многа беспрацоўных, а зямлі ў іх толькі 5 га, дзяліцца не было б чым, а пастухоў таксама хапала ў кожнай вёсцы.

Уся сям'я шчыра ўдзячна народнай уладзе за тое, што ўсе яны маюць працу і жывуць заможна. **М. С.**

Супольнымі сіламі

Ужо даўно кіраўніцтву школы ў Плюцічах і жыхарам вёскі псавала гумар старая, знішчаная агарожа вакол школьнай плошчы. Кіраўнік школы Я. Барэцкая паклапацілася аб тым, каб абсталяваць тут новую агарожу.

Зараз каля школы працягваюцца работы над абсталяваннем драцяной сеткі. Працуюць тут мясцовыя жыхары: М. Балтручук, У. Грыгарук і Т. Юзвюк. Бацькі дзяцей пастаўлялі каменні, жвір і выконваюць іншыя неабходныя работы.

Калі школьная плошча атрымае новую агарожу, тады дзеці пасадзяць тут маладыя дрэўцы.

Ніна Несцярук
Плюцічы

РУШЫЛА З МЕСЦА

Ужо 2 гады таму пачалася пабудова святліцы ў Дубінах каля Гайнаўкі. Грамадскім чынам быў выканаы фундамент і ачышчана плошча навокал будучай святліцы. Жыхары Дубін таксама грамадскім чынам прывязлі жвіру і камення. Але праца над будовай спынілася м. інш. з прычыны... недахопу вапны ў гайнаўскіх гарговых установах у мінулым годзе. Але зараз ужо ёсць вапна і работа рушыла з месца поўнай парай. Калі добра пойдзе, дык магчыма яшчэ ў бягучым годзе ў Дубінах будзе новая святліца. (іл)

НАС ШТОРАЗ БОЛЬШ

...гавораць члены партыі на тэрыторыі ГРН Дубіны (Гайнаўскі павет). І сапраўды, партыя здабывае тут сабе ўсё штораз больш аўтарытэт і рады членаў ПАРП павялічваюцца. У бягучым годзе ў кандыдаты партыі прынята тут 13-ць чалавек, калі за мінулыя 4 гады не прынята ні аднаго. У Дубінах 7 таварышаў, у Навасадах — 5 і ў Бельшчызні — 1. (мк

Апошняя дарога Андрэя Несцярука

1 верасня г.г. закончыў жыццё ў Гайнаўцы стары камуністычны дзеяч, былы член Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі і да апошняга дня свайго жыцця актыўны член Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі — Андрэй Несцярук.

Пахаванне Андрэя Несцярука адбылося 3 верасня г.г. на мясцовым магільніку.

У апошнюю дарогу суправаджалі Андрэя Несцярука члены бюро Павятовага камітэта ПАРП, рабочыя гайнаўскіх прадпрыемстваў і сотні жыхароў горада.

За заслугі, паложаныя ў рабочым руху, Андрэй Несцярук быў узнагароджаны «Крыжам Кавалерскім Ордэна Адраджэння Польшчы».

В. Б.

Беластоцкі павет найлепшы

Сяляне штораз больш даацэньваюць справу тэрміновай сплаты дзяржаўных падаткаў. А гэта са свайго боку садзейнічае рэалізацыі дзяржаўных інвестыцыйных планаў.

Падаткі за III квартал г.г. на Беласточчыне наогул заплачаны тэрмінова. Найлепш выглядае гэта справа ў Беластоцкім павеце. Згодна з планам у фонд дзяржавы павінна быць унесена 17 мільёнаў 200 тысяч злотых. Аднак сяляне павета да канца верасня заплацілі ўжо звыш 18 мільёнаў злоты падаткаў.

Такім чынам Беластоцкі павет заняў першае месца ў выкананні сваіх падатковых абавязкаў. Гэта належны ўклад у справу ўмацавання і развіцця гаспадаркі нашай дзяржавы. (ся)

БОЛЬШ КУЛЬТУРЫ ў жывёлагадоўлі

Сёлета сяляне Дуброўшчыны звярнулі вялікую ўвагу на тое, у якой вёсцы, у якога гаспадара былі хворыя каровы на туберкулёз. Аказалася, што хворыя туберкулёзам каровы пераважна былі ў тых гаспадароў, у якіх хлявы без вокнаў і якіх каровы сталі заўсёды ў мокрадзі. У вёсцы Серуцёўцы, у якой жыве 67 гаспадароў, лепшыя забудаванні для жывёлагадоўлі і лепшы догляд за каровамі. І ў гэтай вёсцы было толькі 8 туберкулёзных кароў.

У Дубасне таксама 67 гаспадароў. Але культура жывёлагадоўлі там значна ніжэйшая. Вось таму ў гэтай вёсцы туберкулёзных кароў было 32 штукі. І хворыя каровы ў пераважнай большасці былі ў тых гаспадароў, у якіх цёмныя хлявы і ў якіх каровы заўсёды стаяць у грязі. А ў цемнаце і мокрадзі найлепш развіваюцца мікробы туберкулёза, а сухое памяшканне і асабліва святло нішчыць іх. **М. Х.**

Паштовыя нетактоўнасці

Усім вядома, што сяляне шмат афармляюць спраў у прэзідыумах грамадскіх рад нарадовых. І вельмі добра, калі ў вёсцы, у якой знаходзіцца сядзіба Прэзідыума ГРН, ёсць пошта. Пайшоў у Прэзідыум наладзіць тую ці іншую справу і адразу можна атрымаць прысланую пачку, альбо зрабіць падпіску на газеты. Але вельмі кепска, калі Прэзідыум ГРН у адной вёсцы, а пошта ў другой.

Напрыклад, Лішчаная (Сакольскі пав.) ад сядзібы ГРН у Гуранах знаходзіцца ў адлегласці 2 км, ад пошты ў адлегласці аж 6 км, у Крушынянах. Вельмі нявыгадна таксама жыхарам Коматаўцаў (Беластоцкі пав.). Іх пошта таксама ў Крушынянах, у Сакольскім павеце, у адлегласці 6 км. А да Крушынян няма ніколі ніякай патрэбы ісці.

Коматаўцы належаць да грамады Зубкі. А ў кірунку Зубкоў людзі часта ходзяць, бо там у Крынках, у адлегласці 200 метраў, ёсць чыгуначная станцыя. А ездзіць цягніком прыходзіцца часта. І куды было б лепш, каб пошта іх была ў Зубках. **М. Х.**

Мастацкія гурткі рыхтуюцца

Пачынаецца асенне - зімовы перыяд. Завяршаюцца палявыя работы. На вёсках зараз людзі маюць больш часу. Моладзь у многіх вёсках пачынае разгортваць культурную дзейнасць. Некаторыя мастацкія гурткі пачынаюць рыхтаваць мастацкія выступленні на 7 лістапада, каб адзначыць вялікую дату — Кастрычніцкую рэвалюцыю. І так мастацкія гурткі ў Семяноўцы і Кузаве ўжо рэгулярна праводзяць рэпетыцыі. Гэтыя ж гурткі злажылі заявы на ўдзел у конкурсе, які арганізуе Галоўнае Праўленне БГКТ.

М. Х.

Школы без рэлігіі

У Сямяціцкім павеце пасляхова праходзіць ляіцызацыя ўсіх тыпаў школ. Зараз, на агульную колькасць 119 школ, рэлігія навучаецца толькі ў 44 школах.

В. Р.

ДЗЯКУЕМ

«Ніва» дзякуе грам. Мікoле Кузміцкаму з Беластока за ахвяраванне нам «Калоссяў» (кніжка 3 за 1936 г. і кніжка 2 за 1937 г.).

Дзіравы мост

Кожнаму прахожаму вечарам на масціку каля вёскі Шэрні, пагражае калецтва. Адна палавіна масціка зусім дзіравая.

Відавочна Прэзідыум ГРН у Орлі (Бельскі пав.) прыступіць да рамонту масціка тады, калі хтосьці скалечыцца, альбо калі фура прыдушыць чалавека.

М. С.

Больш жанчын на адказныя становішчы

Галена Кручко працуе сакратаром Прэзідыума ГРН у Чаромусе. Добрыя адносіны да людзей, належнае ўладжванне розных спраў, аператыўнасць — вось якасці, якіх можна пажадаць многім мужчынам, сакратарам Прэзідыумаў ГРН. А трэба сказаць, што ў Гайнаўскім павеце сакратарамі Прэзідыумаў ГРН працуюць толькі дзве жанчыны. Гэта вельмі мала і адначасова гэта сведчыць аб нясмеласці павятовых улад у накіроўванні жанчын на адказныя становішчы.

м. х.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. ul. Warszawska 11, telefon 54-14

Redagzuje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40. zł rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKC Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N B P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5.000 Bltk N-2

ЛЁТАЮЧЫЯ ТАЛЕРКІ

Лётаючыя талеркі бачылі не толькі людзі ў Канадзе і Бразіліі. Нашыя наглядальнікі заўважылі, як над Гдыняй праляцеў такі пасуд і спусціўся ў мора. Нават вартавыя катэры выйшлі на пошукі. Быццам бы ў матросаў сваіх талерак не хапае.

Па-мойму марсіяне вельмі гасцінныя. Падумайце самі! Талеркі нам прысылаюць. Незадоўга, мабыць, і пляшкі з кілішкамі прышлюць. Вельмі добра было б паслаць ім вэнджаны кумпяк з картачкай: «Пралетарыі ўсяго сусвету яднайцеся». Няхай бы даведаліся марсіяне, што мы дэмакратычныя людзі і ваяваць не збіраемся.

Між намі кажучы, не зайздрошчу я першым марсіянам на нашай зямлі. Трапяць яны за краткі і будуць адказваць за нелегальны пераход граніцы. Апрача таго, такую тамажнюю пошліну за лётаючыя талеркі заплацяць, што і лётаць ім адхочацца.

Калі якому-небудзь марсіяніну давядзецца трапіць у наш рэстаран і паглядзіць ён, як памалу пераносяцца талеркі з кухні да патрабавальнікаў, асаромімся мы на ўвесь сусвет.

Мяркуючы па лётаючых талерках, на Марсе добра разбудаваная прамысловасць. Нашы фабрыкі, больш за ўсё, выпускаюць цэлыя камплекты талерак, а аб выпуску паасобных — не думаюць. Таму не дзіва, што нашы грамадзяне заглядаюцца на лётаючыя талеркі.

Мусіць марсіяне вельмі неашчадныя, калі раскідаюцца талеркамі і ніякай эканомікі на Марсе няма.

Нашым чытачам вядомая інтэнсіўная падрыхтоўка да ракетнага спалучэння з Марсам. Адно толькі не выяснена: якія дакументы патрэбны для паездкі на Марс. Патрэбны будзе візаў сваякоў ці дастаткова будзе купіць звычайны білет, пакуль што, не вядома.

Калі гэтая справа трапіць у рукі нашага Орбісу, тады пішы прапала. За праезд у Кітай Орбіс бярэ 16 тысяч, а на Марс, мабыць, на кіламетры два з гакам далей чым у Кітай.

Значна танней было б даехаць на Марс аўтастопам. Але нашы грамадзяне, адкідаючы слова «аўта», пры слове «стоп» за стопкай цягнуцца.

А куды па-п'янаму заехаць можна, чытачы самі здагадваюцца.

Дзядзька Лявон

НАРОДНЫ ГУМАР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

КРУПЕЛКІ
СПАД СУХАВОЛІ

Сакольскі павет

На гарэ камарэ,
На даліні мошка;
Прасіў камар у камарыхі
Пасваволіць трошка.

✲

Пайшоў дзед па грыбы,
Баба па апенькі;
Баба свае пасушыла,
Дзедавы сырэнькі.

✲

Добра таму, добра,
Цо жонка маленька,
І набіў, і насварыў,
Яна весяленька.

✲

Аман па пацеру,
Ганяў бацько мацеру
Ад гумна да хлеўчыка;
Мысляў, цо дзеўчынка,
Як пазнаў, што маці,
Перастаў ганяці.

✲

Пайшоў шавец у танец,
Ганавіцы упалі;
Хацеў устаць, падвязаць
Дзеўкі абсмяялі.

Міхал Фэдароўскі, «Люд беларускі», том VI.

БУДЗЕ ХУТЧЭЙ

Еў муж з жонкай капусту з мясам. Муж і кажа да жонкі:
— Ты еш капусту, а я буду есці мяса, так будзе хутчэй.

Іван Грыгарук
Грыгароўцы

ДЫРЭКТАР І САКРАТАРКА

Дырэктар: — Чаму гэта, калі б я не прыйшоў, вы нічога не робіце?
Сакратарка: — Гэта таму, пане дырэктар, што ваш абутак на каўчуковай падэшве.

Мікола Беразавец
Бельск

У ГАСЦІНІЦЫ

У гасцініцу прыходзіць падарожнік і пытае:
— Колькі каштуе адзін начлег?
— Першы паверх — 200 зл, другі — 180 зл, трэці — 160 зл, чацвёрты — 140 зл, пяты — 100 зл, шосты 80 зл, — адказвае партэр.
— О, гэты будынак для мяне за нізкі, — сказаў падарожнік і выйшаў з гасцініцы.

Мікалай Назарук
Плюцічы

У АПТЭЦЫ

Селянін зайшоў у аптэку і пытае:
— Што гэта за магазін?
— Аптэка! — адказвае аптэкар.
— А што тут прадаюць? — пытае селянін.
— Дурняў! — са злосцю адказаў аптэкар.
Селянін усміхнуўся і кажа:
— То добрая ў вас таргоўля ідзе, калі толькі адзін дурань астаўся.

НІЧОГА НЕ БУДЗЕ

Адна суседка крычыць на ўсё горла да другой:
— То ж твая сабака з'ела мне два кілаграмы масла!
— Не бядуй, нічога ёй не будзе, — супакоіла яе тая.

Сцяпан Горальчук
Мокрэ

ЗАПЫТАЎ

Аднойчы малыш разбіў акно. За гэта яго бацька пачаў біць. Малыш праз слёзы пытае:
— Тата, а хто цябе біў бы, каб ты разбіў акно?

Алёша Шаховіч
Сакі

Без слоў.

ПА ДАРОЗЕ

Па дарозе, ля бяроз,
Неяк Янка цэглу вёз.
— Но, пайшоў хутчэй, сівак! —
Конь паўзе, нібы той рак.

Як мінуў сяло, масток —
З воза злазь цяпер, браток, —
Конь не цягне ані-ні,
Хоць бяры яго цягні.

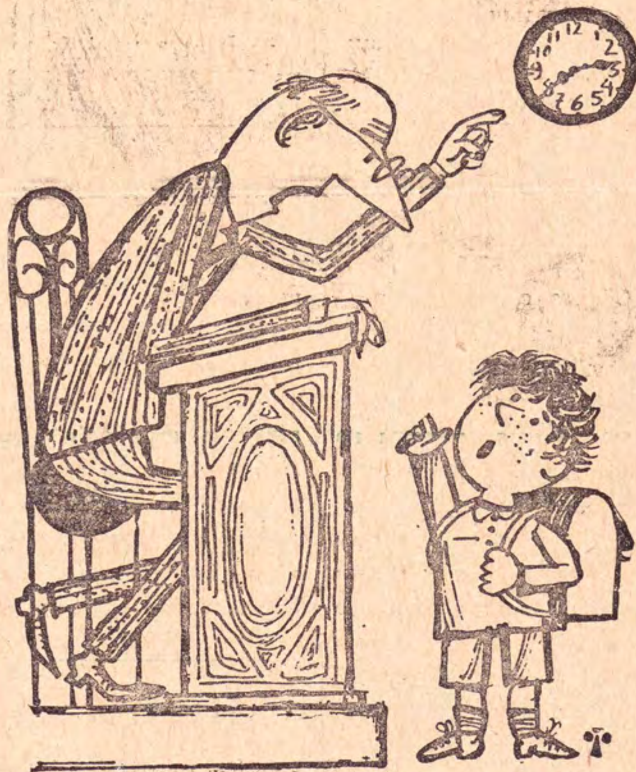
Янка з воза раптам — скок,
Каб знайсці які кіёк,
Ды, схапіўшы ў руку,
Ім пагладзіць па баку.

Навакола паглядзеў, —
Як на злосць няма нідзе
Сціснуў зубы, кулакі:
— Каб цябе, сівак, ваўкі!

Кленучы з апошніх слоў,
Да бярозкі падыйшоў...
Бах сякераю з пянька —
І ні дрыгнула ж рука.

Кій бярозавы схапіў,
Сіваку як улупіў!
Конь угнуўся, аж дрыжыць...
А каго ж патрэбна біць?

Захар Бірала.

— Дык ты толькі цяпер з'явіўся ў школе?
— Вучыцца ніколі не позна.

На вадзе... і пад вадою.

